



1998-2002 Yılları Muğla İli Kanser Kayıtlarının Değerlendirilmesi

Hüseyin SÜZEK* shuseyin@mu.edu.tr
Ayşe KARAKUŞ** kayse@mu.edu.tr
Yusuf GÜLER***

Özet: Çalışma Muğla ilinde 1998-2002 yılları arasında görülen kanser vaka kayıtlarını değerlendirmek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Bu çalışma 01.01.1998 ile 31.12.2002 yılları arasında Muğla İli Sağlık Müdürlüğü, Bilgi İşlem ve İstatistik Şubesi, Kanser Kayıt Merkezine bildirilen 638 kanser hastasının kayıtları göre geriye dönük olarak, yaş, cinsiyet, yıllara göre dağılımı, meslek bilgileri, akciğer kanserine yakalananların sigara kullanma alışkanlıkları değerlendirildi.

Vakaların %71'ini erkeklerin, %29'unu kadınların oluşturduğu, sıklık bakımından erkeklerde ilk 3 sırayı %43.3 ile akciğer kanseri, %9.2 ile prostat kanseri, %5.1 ile kolon kanseri, kadınlarda ise %34.4 ile meme kanseri, %5.5 ile mide ve safra kesesi kanserlerinin yer aldığı görüldü. Akciğer kanserine yakalanan kişilerin sigara kullanma alışkanlıkları yıllara göre incelendiğinde hiç içmeyen %4.88, halen içen %41.46, içmiş bırakmış %49.76 oranında olduğu saptandı. Vakaların meslek grubu incelendiğinde en fazla %31.97 ile tarım ve hayvancılıkla uğraşanlar, en az ise %0.62 ile müteşebbisler oluşturmaktadır. Muğla ilinde, 2001 ve 2002 yıllarında gerçekleşen kanser nedeniyle ölüm vakalarının sebeplerinden akciğer kanserinin erkeklerde %41.0, kadınlarda %14.6 oranıyla birinci sırada olduğu saptandı. 1998-1999-2000-2001-2002 yıllarına göre yüzdelerle dağılımının sırasıyla; %14.73, %16.14, %15.67, %27.90, %25.55 olduğu tesbit edildi.

Anahtar sözcükler: Kanser, epidemiyoloji

GİRİŞ

Bir toplumda kanser sıklığının belirlenmesi, etyolojide rol oynayabilecek faktörlerin araştırılması, saptanması ve yok edilebileceğine yardımcı olabileceği gibi, kanser oluşuktan sonra, ona yönelik tedbirlerin erkenden alınmasına, tedavi sonuçlarının kontrol edilmesine ve etkili tedavi yöntemlerinin saptanmasına da yardımcı olacaktır.

Bir toplumda kanser sıklığının belirlenmesi için, hastane olgu serileri, mortalite kayıtları, hastane taburcu kayıtları (Boyle, 1989), kanser tarama programları, hastane istatistikleri, laboratuvarlar kayıtları, otopsi serileri ve kayıt merkezlerinin incelenmesi gereklidir (Yensen ve ark., 1991).

Günümüzde kanser ölüm nedenleri arasında bir çok gelişmiş ülkede, kalp-damar hastalıklarından sonra ikinci sırayı almaktadır. Ülkemizde de 0-1 yaş grubu hariç tutulursa ölüm nedenleri arasında ikinci sırada yer almakta ve her 10 ölümden birisi kanser nedeniyle olmaktadır. Erken tanı ve tedavi ile kanserli hastalarda önemli oranda iyileşme mümkün olabilmektedir. Halbuki bilgi eksikliği, korku, ihmal gibi nedenlerle insanlarımız zamanında hekime başvurmamakta böylece tanı gecikmekte, tedavide güçleşmektedir (Bilir, 1991). Bu çalışma ile yörenin kanser dağılımının büyük ölçüde ortaya konulabileceğini düşünerek diğer yöreler ve Türkiye genelinden farklılıkları ortaya çıkarmak amacıyla bu çalışmayı planladık.

MATERYAL VE METOD

Bu çalışma 01.01.1998 ile 31.12.2002 yılları arasında T.C. Sağlık Bakanlığı Muğla İl Sağlık Müdürlüğü, Bilgi İşlem ve İstatistik Şubesi, Kanser Kayıt Merkezine bildirilen 638 kanser hastasının kanser kayıt formundaki verileri incelenerek yapılmıştır. Bildirilen tüm olguların histopatolojik tanı raporu mevcuttur. Bu olgular geriye dönük olarak yaş, cinsiyet ve yıllara göre dağılımı, meslek bilgileri, akciğer kanserine yakalananların sigara kullanma alışkanlıkları değerlendirildi. Yaş grupları beş yıllık dilimler içinde ele alındı ve 71 yaş ve üzeri yaştakiler birlikte değerlendirildi.

Kanser ölüm vakalarının nedenleri, Muğla İl Sağlık Müdürlüğü verilerinde sadece 2001 ve 2002 yılları verilerine ulaşılabildi ve bu veriler cinsiyete, ölüm nedenine ve yıllara göre sıklık ve yüzdelikleri hesaplanarak tablolaştırıldı.

BULGULAR

5 yıl içinde Muğla ilinde 638 kanser olgusu kaydedilmiştir. Bu vakaların %71'ü erkekler, %29'unu kadınlar oluşturmaktadır (Tablo 1). İncelenen kanser vaka sayısının yıllara göre dağılımında 2001 yılında 178 kanser olgusu ile birinci sırada olduğu tespit edildi.

Sıklık bakımında erkeklerde ilk 3 sırayı %43.3 ile akciğer kanseri %9.2 ile prostat kanseri, %5.1 ile kolon kanseri (Tablo 2), kadınlarda ise %34.4 ile meme kanseri,%5.5 ile mide ve safra kesesi kanserlerinin yer aldığı görüldü (Tablo 3). Akciğer kanserine yakalanan kişilerin sigara kullanma alışkanlıkları yıllara göre incelendiğinde hiç içmeyen %4.88, halen içiyor %41.46, içmiş bırakmış %49.76 oranında olduğu saptandı (Tablo 4). Muğla ilinde son beş yılda kaydedilen kanser olgularının mesleki bilgilerine bakılarak yıllara göre dağılımları incelendiğinde en fazla kanserin görüldüğü meslek grubu %31.97 ile tarım, hayvancılık ormancılık ve avcılık işiyle uğraşanlar oluşturmaktadır (Tablo 5). En az kanser görülen meslek grubu ise %062 ile müteşebbisler oluşturmaktadır. Muğla ilinde sadece 2001 ve 2002 yıllarında kanser nedeniyle gerçekleşen ölüm vakalarının hangi kanser türünün neden olduğu kaydedilmeye başlandığı için bu iki yılda gerçekleşen ölümler değerlendirilmeye alındı. Erkeklerde %41 ile kadınlarda %14.6 ile akciğer kanserinin en çok ölüme neden olduğu saptandı (Tablo 6).

Hüseyin SÜZEK, Ayşe KARAKUŞ, Yusuf GÜLER: 1998-2002 Yılları Muğla İli Kanser Kayıtlarının Değerlendirilmesi

TARTIŞMA VE SONUÇ

1998-2002 yıllarında toplam 638 vakanın 455'i erkeklerden, 183'ü kadınlardan oluştuğu tespit edildi. Kanserlerin cinsiyete göre görülme sıklıkları karşılaştırıldığında erkeklerde kadınlara oranla yaklaşık 2.5 kat daha fazla görülmüştür. Bu oran literatürdeki benzer çalışmayla uyumludur (Emri ve Bilir, 1994). Çalışmamızda ilk sırayı erkeklerde %43.3'le akciğer kanseri aldığı tesbit edildi. Bu veriyi bazı literatür (Bilir, 1991) desteklerken, fakat bazı bölgelerde yapılan çalışmalarda deri kanseri (Eren ve ark., 1999, Kösem ve ark., 2001, Kutluk ve Kars, 1994), bazılarında ise mesane (Emri ve Bilir, 1994) veya mide kanserlerinin (Köselioğlu ve Erkan 1977) ilk sırada yer aldığı bildirilmiştir. Muğla da %9.2'le ikinci sırada prostat kanseri yer alırken çeşitli bölgelerde yapılan çalışmalarda ilk beşe prostat kanserinin girmediği bildirilmektedir (Emri ve Bilir, 1994, Eren ve ark., 1999, Kösem ve ark., 2001, Kutluk ve Kars, 1994). Muğla ilindeki kadınlarda kanser sıklığı bakımından meme kanseri %34.4'le ilk sırada yer aldı. Bu veriler Bilir (1991), Tuncer (1994)'in çalışmalarıyla uygunluk göstermektedir.

İkinci sırada % 5.5'le görülen mide ve safra kesesi kanserlerinden mide kanseri bazı literatürlerde (Emri ve Bilir, 1994, Eren ve ark., 1999) dördüncü sırada yer aldığı bildirilmiştir. Safra kesesi kanseri literatürlere uygunluk göstermemektedir (Emri ve Bilir, 1994, Eren ve ark., 1999, Kösem ve ark., 2001).

Kanser vakaları yaşa göre değerlendirildiğinde görülme sıklığının yaşla birlikte arttığı saptandı. Kanser vakalarının %61.3'ü 55 yaş üzeri görüldüğü saptandı. Bu bulgu literatürdeki benzer çalışmalarla uyumludur (Uğraş ve ark., 1996, Tuncer, 1992).

Sigara içenlerde içmeyenlere oranla daha fazla akciğer kanseri vakası olduğu tesbit edildi. Bu bulgu literatürlerle uygunluk göstermektedir (Uluoğlu, 1987).

Kanser vakalarının mesleki bilgilerine bakılarak değerlendirildiğinde kanserin en sık görüldüğü meslek grubu %31.97'le tarım, hayvancılık, ormancılık, ve avcılık işiyle uğraşanlar, kanserin en az görüldüğü meslek grubu ise %0.62 müteşebbisler (işadamı, direktör, kademe yöneticileri) olduğu tespit edildi. Bunun sebebi olarak, tarım ilaçlarının büyük bir kısmı kanserojen etkisine sahip olduğundan bu meslek grubundaki kişilerin kanserojen maddelere daha fazla maruz kaldığı ve kırsal kesimde yaşadıkları düşünüldüğünde periyodik olarak kontrollerini uygun şekilde yapamadıkları ve de korunmak için gerekli önlemleri almaları konusunda daha bilinçli olmamaları nedeniyle oluşabileceği düşünüldü.

2001 ve 2002 yılında kanser nedeniyle gerçekleşen ölümler bir arada değerlendirildiğinde akciğer kanserinin erkeklerde %41.0'le, kadınlarda %14.6 ile en çok ölüme neden olduğu saptandı. Çalışmamızdaki bu veriler literatürle paralellik göstermektedir (Bilir, 1991).

Sonuç olarak Muğla ilinde görülen kanserler içinde; daha çok görülmesi ve en çok öldürmesi nedeniyle akciğer kanseri önem taşımaktadır. Bu kanserin sıklığını en aza indirebilmek, etyolojisinde rol alan faktörleri saptamak, yok etmek, koruyucu önlemler alabilmek için kapsamlı araştırmaların ve çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Tablo 1. Muğla ilinde görülen kanser vakalarının Yıllara göre sayısal dağılımı

Yıl	Erkek	69	94
	Kız	25	
1999	Erkek	71	103
	Kız	32	
2000	Erkek	76	100
	Kız	24	
2001	Erkek	123	178
	Kız	55	
2002	Erkek	116	163

Hüseyin SÜZEK, Ayşe KARAKUŞ, Yusuf GÜLER: 1998-2002 Yılları Muğla İli Kanser Kayıtlarının Değerlendirilmesi

Toplam	Kız		47		638
	Erkek		455	%71	
	Kız		183	%29	

Tablo 2. Muğla da son beş yılda erkeklerde görülen kanser vakalarının yaşa ve organa göre dağılımı

Organlar	Yaş grupları															Y	T	%
	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-50	51-55	56-60	61-65	66-70	71+				
Akciğer						1	5	5	19	18	26	32	27	55	9	197	43,3	
Meme											1			1	1	3	0,7	
Kolon				2			1	3	1	3		7	8			23	5,1	
Larinks						1	1	1			5	3	3	3	1	18	4,0	
Pankreas									1	1			1	2		5	1,1	
Deri				1					2			1		5	1	10	2,2	
Prostat						1					1	9	13	15	3	42	9,2	
Mesane				1	3	3	2	1	2		2	2	6			22	4,8	
Böbrek							1				1		3	1		6	1,3	
Tiroit						1	2							4		7	1,5	
Bronş								1	1	2		2	1	1		8	1,8	
Mide						1	1		1		2	2	1	2	2	12	2,6	
Safra Kesesi										1				1		2	0,4	
Rektum								1	1	3	2	1	1	1		10	2,2	
Lösemi	2	1	1	1		2			1				1	2		10	2,2	
Lenfoma			1				3	1				2	1	1	1	12	2,6	
Alt Dudak								1					1			2	0,4	
Kemik				1			1			2	1			1		6	1,3	
Testis						1							1		1	3	0,7	
Nazofarenks						1	1			1		1				4	0,9	
Ağız								1					1		2	4	0,9	
Dil						1			1	2	2					6	1,3	
Burun									1		1					2	0,4	
Göz	1													1		2	0,4	
Kol Ayak		1					1						1			3	0,7	
Periton									1	1						2	0,4	
Beyin								2			1		3	3	1	10	2,2	
Damak									1				1			2	0,4	
Boyun			1				2									3	0,7	
Karaciğer									1	3	2	2				8	1,8	
Özefagus									1	1			1			3	0,7	
İleum												1				1	0,2	
K.iliği				1	1		1			1						3	0,7	
Yanak													2			2	0,4	
Kulak										1						1	0,2	
Belirtilmeyen									1							1	0,2	
Genel Toplam	3	2	3	4	4	13	22	16	37	40	48	59	71	113	22	455	100,0	

Y: Yaşı belirtilmeyen T: Toplam

Hüseyin SÜZEK, Ayşe KARAKUŞ, Yusuf GÜLER: 1998-2002 Yılları Muğla İli Kanser Kayıtlarının Değerlendirilmesi

Tablo 3. Muğla da son beş yılda kadınlarda görülen kanser vakalarının yaşa ve organa göre dağılımı

Organlar	Yaş grupları															Y	T	%
	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-50	51-55	56-60	61-65	66-70	71+				
Akciğer						1			1		1		3	1	1	8	4.4	
Meme					1	3	4	8	12	5	1		9	6	4	63	34.4	
Kolon				2		1			1	2	5	6	2	2		9	4.9	
Pankreas											1		1	1		3	1.6	
Deri					1						2	1		1		5	2.7	
Mesane									1				1			6	3.3	
Böbrek									1		1	3	1	1		5	2.7	
Tiroit			1			1					1	1		1		3	1.6	
Mide									3	1				3		10	5.5	
Safra Kesesi										1	2	1	2	4	1	10	5.5	
Rektum						1			1		1	1	3			6	3.3	
Serviks							3		3			1				7	3.8	
Lösemi		1			1	1						1	1			5	2.7	
Lenfoma			1									2	1			2	1.1	
Kemik												1				1	0.5	
Uterus						1			1		2	1	2	1	1	10	5.5	
Over					1	1	1	1	2	1	1		2			9	4.9	
Nazofarenks				1												2	1.1	
Ağız											1				1	1	0.5	
Dil												1	2			3	1.6	
Burun									1			1				1	0.5	
Kardia														1		1	0.5	
Kol Ayak								1			1			1		3	1.6	
Periton																1	0.5	
Beyin	1	1								1	1					3	1.6	
Karaciğer										1	1			2		4	2.2	
K.iliği				1						1						1	0.5	
Yanak												1				1	0.5	
Genel Toplam	1	2	2	1	4	10	8	10	26	13	23	22	30	25	8	183	100,0	

Y: Yaşı belirtilmeyen T: Toplam

Tablo 4 Muğla İlinde Akciğer Kanseri Yakalananların Sigara Kullanma Alışkanlıkları

Sigara alışkanlıkları	Yıllar						
	1998	1999	2000	2001	2002	TOPLAM	%
Hiç içmemiş	1	4	2	3		10	4,88
Halen içiyor	14	14	21	20	16	85	41,46
İçmiş, bırakmış	26	24	10	24	18	102	49,76
Belirtilmeyen	1	2	3	2		8	3,90
Toplam	42	44	36	49	34	205	100,00

Hüseyin SÜZEK, Ayşe KARAKUŞ, Yusuf GÜLER: 1998-2002 Yılları Muğla İli Kanser Kayıtlarının Değerlendirilmesi

Tablo 5. Kanser Vakalarının Meslek Bilgilerine Göre Dağılımı

Meslekler	1998	1999	2000	2001	2002	TOPLAM	%
İşsiz	0	3	1	5	3	12	1,88
Teknik eleman, Serbest meslek	10	9	10	25	10	64	10,04
Müşavirler (iş adamı, direktörler, kademe yöneticileri)	1	1	1	0	1	4	0,62
İdari personel v.b.	4	4	1	5	2	16	2,50
Ticaret ve satış personeli	1	1	1	1	4	8	1,25
Hizmet işlerinde çalışanlar	8	12	8	9	16	53	8,30
Tarım, hayvancılık, ormancılık ve avcılık işiyle uğraşanlar	37	40	34	45	48	204	31,97
Tarım dışı üretim faaliyetlerinde çalışanlar	1	1	3	4	4	13	2,03
Ev hanımı	23	27	16	46	34	146	22,88
Emekli	0	2	6	8	10	26	4,07
Ağır işte çalışanlar	3	1	2	4	1	11	1,72
Bilinmeyen	6	2	17	26	30	81	12,69
Toplam	94	103	100	178	163	638	100,00

Tablo 6. Muğla İlinde 2001 ve 2002 Yıllarında Kanser Nedeniyle Gerçekleşen Ölümlerin Cinsiyete Göre Dağılımları.

Kanserler	2001		2002		Toplam		%	
	E	K	E	K	E	K	E	K
Akciğer	109	13	97	27	206	40	41,0	14,6
Mide	18	11	19	8	37	19	7,4	6,9
Prostat	17	-	12	-	29	-	5,8	0,0
Pankreas	5	2	9	10	14	12	2,8	4,4
Beyin	6	1	11	13	17	14	3,4	5,1
Karaciğer	3	3	6	8	9	11	1,8	4,0
Meme	-	14	2	16	2	30	0,4	10,9
Deri	3	2	2	1	5	3	1,0	1,1
Lösemi	8	2	13	6	21	8	4,2	2,9
Larenks	5	1	7	4	12	5	2,4	1,8
Gırtlak	3	1	4	2	7	3	1,4	1,1
Kolon	6	10	6	8	12	18	2,4	6,6
Rektum	7	1	4	1	11	2	2,2	0,7
Barsak	9	7	10	5	19	12	3,8	4,4
Ağız boşluğu	1	1	4	2	5	3	1,0	1,1
Lenfoma	2	1	3	1	5	2	1,0	0,7
Mesane	-	1	4	2	4	3	0,8	1,1
Uterus	-	13	-	7	-	18	0,0	6,6
Serviks	-	2	-	-	-	2	0,0	0,7
Kemik iliği	-	-	2	-	-	2	0,0	0,7
Over	-	2	-	3	-	5	0,0	1,8
Özefagus	3	-	3	-	6	-	1,2	0,0
Böbrek	-	1	4	-	4	1	0,8	0,4
Cerebral	-	-	2	1	2	1	0,4	0,4
Dalak	-	-	-	2	-	2	0,0	0,7

Hüseyin SÜZEK, Ayşe KARAKUŞ, Yusuf GÜLER: 1998-2002 Yılları Muğla İli Kanser Kayıtlarının Değerlendirilmesi

Dil	1	-	-	-	1	-	0,2	0,0
Tiroid	1	-	-	1	1	1	0,2	0,4
Göz	-	-	1	-	1	-	0,2	0,0
Testis	-	-	1	-	1	-	0,2	0,0
Kemik	1	2	5	-	6	2	1,2	0,7
Diğer CA	34	26	30	31	64	61	12,7	22,3
Toplam	242	115	261	159	503	274	100,0	100,0

Kaynaklar

Bilir, N.; Türkiyede ve Dünyada Kanser Sorunu , I. Kanser Sempozyumu Panel Ve Bildiriler, 1-3 Nisan 1991, 1-5

Emri, S. ve Bilir, N.; Sigara ve Sağlık, Araştırma-İnceleme Dizisi, Milli Eğitim Basımevi, 1994;

Eren, M. T., Durusoy, R. ve Öztürk, B.; Kadına Özgü Kanserlerde Kendine Yardım El Kitabı, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, 1999;

Kösem, M. ve Arkadaşları; Van Gölü Havzasında Kanser Sıklığı ve Dağılımı, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 2001;26: 1.

Kutluk, T. ve Kars, A.; Kanser Konusunda Genel Bilgiler, Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumu, Ankara, 1994.

Köselioğlu, L. ve Erkan C.; 15471 Malign Tümör Vakasının İstatistik Değerlendirilmesi, Sağlık Dergisi, 1977;52:29-33.

Tuncer, İ.; Ed.; Türkiye'de Kanser Sıklığı, Türk kanser Araştırma ve Savaş Kurumu, Adana Şubesi, Adana, 1994.

Tuncer, İ.; Türkiye'de Kanser Sıklığı, Kanser Haftası, Bilimsel Toplantı Raporu, Balcalı, Adana, 1992.

Uğraş, S.; Dilek H., Akman E., et al. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Patoloji Ana Bilim Dalında Tanı Konan Kanserlerin Sıklığı ve Dağılımı, Van Tıp Dergisi, 3:148-154, 1996.

Uluoğlu, Ö.; Patoloji, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Ana Bilim Dalı, Güneş Kitabevi, 1987. Vural, Ö.; Güngör, S., Koral H., et al. Selçuk Üniversitesi, Tıp Fakültesi Patoloji Ana Bilim Dalında Kanser Tanısı Alan Vakaların Epidemiyolojik Değerlendirilmesi, S. Ü. Tıp Fak. Dergisi, 9:83-87, 1993.

Boyle, P., relative value of incidence and mortality data in cancer research. Resent Results in Cancer Res , 1989, 1144:41-63.

Yensen, O.M., Parkin, D.M., Muir, C.S., Purposes and uses of cancer registrection. Principles and methods Lyon: IARC scientist publications 1991; 7-8.

*Muğla Üniversitesi Muğla Sağlık Yüksek Okulu, Öğretim Üyesi ,MUĞLA

**Muğla Üniversitesi Muğla Sağlık Yüksek Okulu, Öğretim Görevlisi,MUĞLA

***Sağlık Memuru, Muğla